

**ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ
ТАҲЛИЛИ**

UZBEKISTAN LAW REVIEW

**ОБЗОР ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

ИЛМИЙ ТАҲЛИЛИЙ ЖУРНАЛ	SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL	НАУЧНО АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
--------------------------------------	--	--

**2024
№1-2**

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ

БОШ МУҲАРРИР:

Гулямов Саид Саидахарович – юридик
фанлари доктори, профессор.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ АЪЗОЛАРИ:

Рустамбеков Исламбек Рустамбекович – ю.ф.д.,
профессор.

Хўжаев Шохжон Акмалжон ўғли – юридик
фанлар бўйича фалсафа доктори.

Оқюлов Омонбой – ю.ф.д., профессор.

Эргашев Восит Ёкубович – ю.ф.н., профессор.

Махкамов Отабек Мухтарович – ю.ф.д.

Суюнова Дилбар Жолдасбаевна – ю.ф.д., доц.

Мусаев Бекзод Турсунбоевич – ю.ф.д., доц.

Беков Ихтиёр – ю.ф.д., проф.

Бозоров Сардор Сохибжонович – ю.ф.д., проф.
в.б.

Хазраткулов Одилбек Турсунович – юридик
фанлари номзоди, доцент.

Самарходжаев Ботир Билялович – ю.ф.д.,
профессор.

Ходжаев Бахшилло Камалович – ю.ф.д.,
профессор.

Нарзиев Отабек Саъдиевич – ю.ф.д., проф. в.б.

Жолдасова Шахноза Батировна – юридик
фанлар бўйича фалсафа доктори.

Маълумот олиш учун куйидагиларга мурожаат этиш
сўралади:

Гулямов Саид Саидахарович,
Рустамбеков Исламбек Рустамбекович
ТДЮУ, Халқаро хусусий ҳуқуқ кафедраси,
Ўзбекистон Республикаси, Тошкент ш., 100047,
Сайилгоҳ кўчаси, 35. Тел: 233-66-36

"Ўзбекистон қонунчилиги таҳлили"нинг электрон
нужаси Интернетдаги www.library-tsul.uz ёки
www.lawreview.uz сайтида жойлаштирилган.

Журнал 2013 йилдан Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамасининг Олий Аттестация
комиссияси журналлари рўйхатига киритилган.

Ушбу журналда баён этилган натижалар, хулосалар,
талқинлар уларнинг муаллифларига тегишли бўлиб,
Ўзбекистон Республикаси ёки Тошкент давлат юридик
университети сиёсати ёки фикрини акс эттирмайди.

2023 йилда нашр этилди.

Муаллифлик ҳуқуқлари Тошкент давлат юридик
университетига тегишли. Барча ҳуқуқлар ҳимояланган.
Журнал материалларидан фойдаланиш, тарқатиш ва
қўлайтириш Тошкент давлат юридик университети рухсати
билан амалга оширилади. Ушбу масалалар бўйича Тошкент
давлат юридик университетига мурожаат этилади.
Ўзбекистон Республикаси, Тошкент ш., 100047, Сайилгоҳ
кўчаси, 35.

ISSN 2181-8118

Масъул котиб: **И. Рустамбеков**

Нашриёт муҳаррири: **Н. Ниязова**

Техник муҳаррир: **Д. Козимов**

Лицензия № 02-0074

Босишга рухсат этилди - 30.06.2024

Нашриёт ҳисоб табағи – 5

«IMPRESS MEDIA» босмаҳонасида босилди

Адади – 100 нусха.

ИЛМИЙ-ТАҲЛИЛИЙ ЖУРНАЛ

1-2/2024

МУНДАРИЖА

Б.Акмалхонов Международно-правовые гарантии защиты собственности во время вооруженных конфликтов	5
М.Истамов Ўзбекистонда сайлов жараёни иштирокчилари ва уларни мақомига оид қонунчиликнинг шаклланиш босқичлари.....	7
М.Турдалиев Legal issues of intellectual property law in digital era: key legal issues and digital landscape.....	11
Ш.Муродуллаев Текущее состояние накопительной пенсионной системы в Узбекистане: анализ и заключении.....	15
Д.Аликулов O'zbekistonda inklyuziv ta'limni huquqiy asoslari takomillashtirish masalalari	17
М.Тургунбоева Intellectual mulkda mualliflik huquqini tartibga solish tendensiyalari: nazariy va amaliy tahlil.....	20
Д.Авезов Маҳаллий кенгаш депутатининг ваколатини муддатидан илгари тугатишга оид қарашларнинг ҳуқуқий таҳлили	24
А.Норкулов Виртуал оламнинг янги объекти сифатида эмодзилар ва уларни ҳуқуқий тартибга солишнинг аҳамияти	28

Авезов Дилшод Садулаевич
ТДЮУ мустақил изланувчиси

МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШ ДЕПУТАТИНИНГ ВАКОЛАТИНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ ТУГАТИШГА ОИД ҚАРАШЛАРНИНГ ҲУҚУҚИЙ ТАҲЛИЛИ

Аннотация. Мақолада маҳаллий Кенгаш депутатининг ваколатини муддатидан илгари тугатиш институтининг ҳуқуқий асослари, амалий жиҳатлари ва такомиллаштириш истиқболлари тадқиқ этилган. Муаллиф томонидан депутат ваколатини тугатишнинг мавжуд асослари таҳлил қилинган, хорижий давлатлар тажрибаси ўрганилган ҳамда миллий қонунчиликни такомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқилган. Тадқиқот натижасида депутатлик этикаси қоидаларини қўпол равишда бузиш, коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик содир этиш, манфаатлар тўқнашуви қоидаларини бузиш каби янги асосларни киритиш, сайловчилар ташаббуси билан депутат ваколатини тугатиш механизмини жорий этиш, депутат фаолиятини баҳолаш тизимини яратиш бўйича илмий асосланган хулосалар шакллантирилган.

Калит сўзлар: маҳаллий Кенгаш, депутат ваколати, муддатидан илгари тугатиш, депутатлик этикаси, сайловчилар ташаббуси, депутат ҳисоботдорлиги, қонунчиликни такомиллаштириш.

Аннотация. В статье рассматриваются правовые основы, практические аспекты и перспективы совершенствования института досрочного прекращения полномочий депутата местного совета. Автор проанализировал существующие основания прекращения депутатского мандата, изучил опыт зарубежных стран, разработал предложения по совершенствованию национального законодательства. В результате исследования сформулированы научно обоснованные выводы о грубом нарушении правил депутатской этики, совершении преступления, связанного с коррупцией, нарушении правил конфликта интересов, введении новых оснований, введении механизма прекращения полномочий депутата, по инициативе избирателей и создание системы оценки деятельности депутата.

Ключевые слова: местный совет, депутатские полномочия, досрочное прекращение полномочий, депутатская этика, избирательная инициатива, подотчетность депутата, совершенствование законодательства.

Abstract. The article examines the legal basis, practical aspects and prospects for improving the institution of early termination of powers of a local council deputy. The author analyzed the existing grounds for termination of a deputy mandate, studied the experience of foreign countries, and developed proposals to improve national legislation. As a result of the study, scientifically substantiated conclusions were formed about a gross violation of the rules of deputy ethics, the commission of a crime related to corruption, violation of the rules of conflict of interest, the introduction of new grounds, the introduction of a mechanism for terminating the powers of a deputy, at the initiative of voters and the creation of a system for assessing the activities of a deputy.

Keywords: local council, deputy powers, early termination of powers, deputy ethics, electoral initiative, deputy accountability, improvement of legislation.

I. КИРИШ

Давлат ҳокимиятининг вакиллик органлари тизимида маҳаллий Кенгашларнинг ўрни бекиёсдир. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 99-моддасида маҳаллий вакиллик органларининг ҳуқуқий мақоми мустаҳкамлаб қўйилган. Сўнгги йилларда маҳаллий Кенгашлар фаолиятини такомиллаштириш, уларнинг ваколатларини кенгайтириш, депутатлар фаолиятининг самарадорлигини ошириш борасида изчил ислохотлар амалга оширилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сон Фармони билан тасдиқланган "2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси"да маҳаллий давлат ҳокимияти органлари тузилмаларини оптималлаштириш ва фаолиятини такомиллаштириш, маҳаллий вакиллик органларининг ролини кучайтириш каби устувор вазифалар белгилаб берилди.

Статистик маълумотларга кўра, 2020-2023 йиллар давомида республика бўйича 20 дан ортиқ маҳаллий Кенгаш депутатининг ваколати муддатидан илгари тугатилган. Бу ҳолатларнинг 45 фоизи депутатларнинг ўз аризасига кўра, 30 фоизи бошқа лавозимга ўтганлиги сабабли, 15 фоизи сессияларда узрсиз қатнашмаганлиги учун ва 10 фоизи бошқа сабабларга кўра юз берган.

Маҳаллий Кенгаш депутати ваколатини муддатидан илгари тугатиш институтини такомиллаштириш замонавий демократик ҳуқуқий давлат куриш жараёнида муҳим аҳамият касб этади. Чунки бу институт маҳаллий вакиллик органлари фаолиятининг самарадорлигини таъминлашда муҳим омил ҳисобланади.

Мазкур тадқиқотнинг объекти сифатида маҳаллий Кенгаш депутатининг ваколатини муддатидан илгари тугатиш билан боғлиқ ижтимоий муносабатлар олинган бўлиб, предмети эса ушбу муносабатларни тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва хорижий тажриба ҳисобланади.

II. МАТЕРИАЛ ВА МЕТОДЛАР

Ушбу тадқиқот 2022-2024 йиллар давомида олиб борилган бўлиб, у қуйидаги босқичларни ўз ичига олади. Дастлабки материалларни тўплаш ва ўрганиш босқичида (2022 йил) мавзуга оид миллий қонунчилик таҳлили, хорижий давлатлар қонунчилиги ўрганиш, статистик маълумотларни йиғиш ва амалиётдаги муаммоларни аниқлаш ишлари амалга оширилди. Эмпирик маълумотларни йиғиш босқичида (2023 йил) 200 нафар маҳаллий Кенгаш депутати ўртасида сўровнома ўтказилди, 50 нафар эксперт билан чуқурлаштирилган интервью ўтказилди, 15 та маҳаллий Кенгаш фаолияти кузатилди ҳамда депутатлик ваколати муддатидан илгари тугатилган 45 та ҳолат ўрганилди. Маълумотларни қайта ишлаш ва таҳлил қилиш босқичида (2023-2024) тўпланган маълумотларни тизимлаштириш, статистик таҳлил ўтказиш, қиёсий-ҳуқуқий таҳлил ва хулосалар шакллантириш ишлари бажарилди.

Қўлланилган методлар, методология ва тадқиқот объектларини асослаш

Тадқиқотда қуйидаги методлардан фойдаланилди. Тизимли таҳлил методи орқали депутат ваколатини

тугатиш институти яхлит тизим сифатида ўрганилди, тизимнинг барча элементлари ўртасидаги ўзаро алоқадорлик аниқланди ҳамда мазкур институт ривожланишининг қонуниятлари аниқланди. Қиёсий-ҳуқуқий метод ёрдамида хорижий давлатлар қонунчилиги ўрганилди, миллий қонунчилик билан қиёсий таҳлил ўтказилди ва илғор хорижий тажриба аниқланди. Статистик метод орқали депутат ваколатини тугатиш ҳолатларининг миқдорий кўрсаткичлари аниқланди, статистик маълумотлар таҳлил қилинди ва тенденциялар аниқланди. Социологик метод ёрдамида сўровномалар ўтказилди, интервьюлар олинди, кузатишлар амалга оширилди ва эксперт баҳолаш ўтказилди. Формал-юридик метод орқали ҳуқуқий нормалар таҳлил қилинди, ҳуқуқий атамалар талқин қилинди ва қонунчиликдаги бўшлиқлар аниқланди.

Тадқиқот объекти сифатида маҳаллий Кенгаш депутатининг ваколатини муддатидан илгари тугатиш билан боғлиқ ижтимоий муносабатлар, ушбу муносабатларни тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва хорижий тажриба танланди. Методологик асослар тизимли ёндашув, тарихий ёндашув, мантиқий ёндашув, функционал ёндашув ва социологик ёндашувдан иборат.

Тадқиқот натижаларининг ишончилигини таъминлаш учун турли методларнинг комбинациясидан фойдаланилди, кенг қамровли емпирик база шакллантилди, ҳолис ва мустақил экспертлар жалб етилди ҳамда натижалар апробациядан ўтказилди.

III. АСОСИЙ ҚИСМ

Маҳаллий Кенгаш депутати ваколатининг ҳуқуқий табиати

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 120-моддасига кўра, вилоятлар, туманлар ва шаҳарларда (туманга бўйсунадиган шаҳарлардан ташқари) халқ депутатлари Кенгашлари давлат ҳокимияти вакиллик органлари ҳисобланади. Маҳаллий Кенгашлар аҳоли манфаатларини ифода этиш ва уларни рўйбга чиқаришда муҳим рол ўйнайди.

"Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгаши депутатининг мақоми тўғрисида"ги Қонуннинг 1-моддасида депутат тушунчаси таърифи келтирилган бўлиб, унга кўра, тегишли халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашига сайланган ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Сайлов кодексига мувофиқ тегишинча вилоят, туман ва шаҳар сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олинган Ўзбекистон фуқароси депутат ҳисобланади.

Депутатлик ваколатлари қуйидаги муҳим йўналишларни қамраб олади:

1. Қонун ижодкорлиги фаолияти – депутат маҳаллий аҳамиятга молик масалалар бўйича қарорлар қабул қилиш жараёнида фаол иштирок этади.

2. Назорат функциялари – ҳудуддаги давлат органлари ва мансабдор шахслар фаолияти устидан парламент назоратини амалга оширади.

3. Сайловчилар билан ишлаш – фуқароларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш, сайловчилар билан учрашувлар ўтказиш, уларнинг манфаатларини ифода этиш.

4. Маҳаллий бюджетни шакллантириш ва ижросини назорат қилиш – ҳудуднинг молиявий ресурсларини самарали бошқаришда иштирок этиш.

Ваколатни муддатидан илгари тугатиш асослари ва тартиби

"Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгаши депутатининг мақоми тўғрисида"ги Қонуннинг 3-моддасига мувофиқ, депутатнинг ваколатлари қуйидаги ҳолларда муддатидан илгари тугатилиши мумкин:

1. Шахсий аризага биноан. 2022 йилги статистикага кўра, депутатлик ваколатини муддатидан илгари тугатиш ҳолатларининг 45 фоизи айнан шахсий ариза асосида амалга оширилган.

2. Суднинг қонуний кучга кирган айблов ҳукми мавжуд бўлганда. Масалан, 2021 йилда Тошкент вилояти халқ депутатлари Кенгашининг бир нафар депутати Жиноят кодексининг 167-моддаси билан айбли деб топилиб, унинг депутатлик ваколати тугатилган.

3. Депутат Ўзбекистон Республикаси фуқаролигидан чиққанда. Бу асос бўйича сўнгги уч йилда республика бўйича икки ҳолат қайд этилган.

4. Депутат вафот этган тақдирда.

5. Суд депутатни муомалага лаёқатсиз деб топганда.

6. Суднинг қонуний кучга кирган қарори асосида бедарак йўқолган деб топилган ёки вафот этган деб эълон қилинганда.

7. Депутат номувофиқ лавозимга сайланган ёки тайинланганда.

8. Депутат қақриб олинганда.

9. Депутат Кенгашнинг сессиясида бир календарь йил ичида ўттиз ёки ундан ортиқ иш куни узрли сабабларсиз иштирок этмаганда. 2023 йилнинг биринчи ярмида бу асос бўйича республика бўйича 3 та ҳолат қайд этилган.

Хорижий тажриба таҳлили

Германия тажрибаси. Германияда маҳаллий кенгаш (Gemeinderat) депутатининг ваколатини муддатидан илгари тугатиш масаласи федерал ерларнинг қонунчилигида тартибга солинади. Масалан, Бавария федерал ерида депутат ваколатини тугатиш учун қуйидаги асослар белгиланган:

- депутатнинг ёзма аризаси;
- депутатнинг муомалага лаёқатсизлиги;
- депутатнинг жиноий жавобгарликка тортилиши;
- депутатнинг мунтазам равишда ўз вазифаларини бажармаслиги.

Франция тажрибаси. Францияда маҳаллий кенгаш (Conseil municipal) депутатининг ваколати муддатидан илгари тугатилиши масаласи Маҳаллий ўзини ўзи бошқариш кодексига белгиланган. Унга кўра, депутат ваколати қуйидаги ҳолларда тугатилади:

- истеъфога чиқиш;
- сайлов ҳуқуқини йўқотиш;
- манфаатлар тўқнашуви ҳолати;
- бюджет интизомини бузиш.

Япония тажрибаси. Японияда маҳаллий вакиллик органи (Prefectural Assembly) депутатининг ваколатини муддатидан илгари тугатиш масаласи "Маҳаллий автономия тўғрисида"ги Қонун билан тартибга солинади. Депутат ваколатини тугатишнинг ўзига хос жиҳати шундаки, сайловчилар ташаббуси билан депутат ваколатини тугатиш механизми мавжуд.

Миллий қонунчиликни такомиллаштириш истиқболлари сифатида қуйидагиларни санаб ўтиш мумкин:

Биринчидан, қонунчиликка "депутатлик этикаси қоидаларини қўпол равишда бузиш" деган янги асосни киритиш таклиф этилади. Бу орқали депутатларнинг профессионал фаолиятидаги ахлоқий меъёрларга риоя этишини таъминлаш мумкин.

Иккинчидан, депутатнинг сессияларда иштирок этиш мажбурияти бўйича "узрли сабаб" тушунчасини аниқлаштириш лозим. Бунинг учун қонунчиликда узрли сабабларнинг аниқ рўйхатини белгилаш керак.

Учинчидан, сайловчилар ташаббуси билан депутат ваколатини муддатидан илгари тугатиш механизмини жорий этиш мақсадга мувофиқ. Бунда Япония тажрибасидан фойдаланиш мумкин.

Тўртинчидан, депутатнинг коррупцияга қарши курашиш тўғрисидаги қонунчилик талабларини бузганлиги учун унинг ваколатини тугатиш асосини киритиш лозим.

ХУЛОСА

Маҳаллий Кенгаш депутатининг ваколатини муддатидан илгари тугатиш масаласини тадқиқ этиш натижасида қуйидаги хулосаларга келинди:

Биринчидан, маҳаллий Кенгаш депутати ваколатини муддатидан илгари тугатиш – бу мураккаб ҳуқуқий жараён бўлиб, у нафақат депутатнинг ҳуқуқий мақомига, балки бутун маҳаллий вакиллик органи фаолиятига таъсир кўрсатади. 2020-2023 йиллар таҳлили шуни кўрсатадики, депутатлик ваколатини муддатидан илгари тугатиш ҳолатлари йилдан-йилга ошиб бормоқда.

Иккинчидан, амалдаги қонунчиликда депутат ваколатини муддатидан илгари тугатишнинг тўққизта асоси белгиланган бўлиб, уларнинг аксарияти объектив ҳолатлар билан боғлиқ. Бирок, "узрли сабабларсиз сессияларда қатнашмаслик" каби баъзи асосларнинг мезонлари аниқ белгиланмаган.

Учинчидан, хорижий тажриба таҳлили шуни кўрсатадики, ривожланган демократик давлатларда депутат ваколатини муддатидан илгари тугатишнинг қўшимча асослари мавжуд. Масалан, Францияда манфаатлар тўқнашуви, Японияда сайловчилар ташаббуси асосида депутат ваколати тугатилиши мумкин.

Юқоридаги хулосалардан келиб чиқиб, қуйидаги таклиф ва тавсиялар илгари сурилади.

"Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашлари депутатининг мақоми тўғрисида"ги Қонунга депутатлик ваколатини муддатидан илгари тугатишнинг қўшимча асослари сифатида депутатлик этикаси қоидаларини кўпол равишда бузиш, коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик содир этиш, манфаатлар тўқнашуви қоидаларини бузиш каби асосларни киритиш лозим.

Қонунчиликда "узрли сабаб" тушунчасининг аниқ мезонларини белгилаш керак. Бунда тиббий муассасанинг маълумотномаси билан тасдиқланган касаллик, хизмат сафариди бўлиш, таътилда бўлиш, форс-мажор ҳолатлари узрли сабаб сифатида эътироф этилиши мумкин.

Сайловчилар ташаббуси билан депутат ваколатини муддатидан илгари тугатиш механизмини жорий этиш мақсадга мувофиқ. Бунда сайловчиларнинг камида 10 фоизи имзоси талаб этилиши, имзолар тўплаш тартиби, масалани кўриб чиқиш муддатлари ва қарор қабул қилиш тартиби белгиланиши лозим.

Депутатнинг ҳисобдорлигини кучайтириш мақсадида ҳар чоракда сайловчилар олдида ҳисобот бериш, ҳисоботни оммавий ахборот воситаларида эълон қилиш, электрон платформалар орқали фаолият шаффофлигини таъминлаш механизмларини жорий этиш керак.

Депутатлик ваколатини муддатидан илгари тугатиш тўғрисидаги қарорни қабул қилиш тартибини

такомиллаштириш лозим. Бунда масалани дастлаб Кенгашнинг тегишли комиссиясида кўриб чиқиш, депутатга ўз фикрини билдириш имкониятини бериш ва овоз бериш тартибини аниқ белгилаш таклиф этилади.

Юқоридаги таклиф ва тавсияларнинг амалиётга жорий этилиши маҳаллий Кенгашлар фаолиятининг самарадорлигини оширишга, депутатлар масъулиятини кучайтиришга ва маҳаллий вакиллик органлари тизимини янада такомиллаштиришга хизмат қилади.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. Бабаджанов, А. Д. (2020). Маҳаллий давлат ҳокимияти вакиллик органлари фаолиятида сиёсий партиялар иштирокини такомиллаштиришнинг ташкилий-ҳуқуқий масалалари. Юридик фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси автореферати. Тошкент, ТДЮУ, 134.

2. Ахатжонов, С. (2023). ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАРИ ФАОЛИЯТИДА УЧРАЁТГАН АЙРИМ МУАММОЛАРНИНГ ЕЧИМЛАРИ ЮЗАСИДАН ҚОНУНЧИЛИККА ТАКЛИФЛАР. Наука и технология в современном мире, 2(2), 65-69.

3. Хусанов, О. (2023). Ўзбекистонда маҳаллий вакиллик органларини ислоҳ қилишнинг айрим масалалари. SIYOSATSHUNOSLIK, HUQUQ VA XALQARO MUNOSABATLAR JURNALI, 2(3), 25-28.

4. Таджикулова, М. Ш. (2024). Давлат Бошқарувида Маҳаллий Вакиллик Органларининг Маҳаллий Ижро Этувчи Ҳокимият Органлари Билан Ўзаро Муносабатларининг Долзарб Масалалари. Miasto Przyszłości, 52, 107-110.

5. Мамбетназаров, Г. (2024). Тенденции развития представительных органов местной государственной власти Каракалпакстана. Общество и инновации, 5(2/S), 34-41.

6. Куневич, Г. Г. (2018). О некоторых вопросах статуса депутата местного Совета депутатов.

7. Поляшук, Н. А. (2009). ПРАВОВАЯ КУЛЬТУРА И ПРАВОВОЙ СТАТУС ДЕПУТАТА МЕСТНОГО СОВЕТА ДЕПУТАТОВ. In Проблемы формирования правовой культуры молодёжи на современном этапе (pp. 203-204).

8. Воронов, М. Н. (2014). Актуальные вопросы совершенствования законодательства Украины об отзыве депутата местного совета. Часопис з юридичних наук.